

Anatol DICȚIONAR EREMIA TOPONIMIC

Toponimia, totalitatea numelor de locuri și localități dintr-un anumit spațiu geografic (țară, regiune, raion), reprezintă o bogată și prețioasă sursă de studiere și cunoaștere a limbii, culturii și istoriei poporului. În toponimie și-au găsit reflectare principalele momente din viața materială și spirituală a oamenilor: ocupațiile, obiceiurile, datinile, credința. Numele topice păstrează amintirea unor evenimente, fapte și întâmplări de mult petrecute. Multe denumiri pun în evidență fenomene, stări și etape în dezvoltarea unei limbi. În baza cercetării nomenclaturii topice se pot stabili particularitățile fizico-geografice și naturale ale unui teritoriu, specificul local al reliefului, florei și faunei.

Articolul de față are drept scop inițierea cititorilor în domeniul toponimiei românești ca totalitate de nume de locuri și localități și ca ramură a disciplinei lingvistice denumită *onomastică*. Informațiile și datele privind vechimea localităților și proveniența numelor noastre de sate și orașe pun în discuție probleme ce țin de legitățile și regulile specifice toponimiei, de procesele formării și evoluției nomenclaturii topice basarabene ca parte integrantă a sistemului toponimic general românesc.

Adăpoi, microtoponim în hotarul unor sate din preajma Nistrului și Prutului: *Adăpoiul* (Cremenciug, rn. Soroca; Lopatnic, rn. Edineț), *Adăpoiul la Unguri* (Rudi, rn. Soroca), *La Adăpoi* (Lopatnic, rn. Edineț). Aceștia, în diferite zone, le corespund sinonimele toponimice: *Adăpătoarea*, *Adăpătorile*, *Iezăturile*, *Iezuțul*, *La Uluce*, *Suhaturile*, *Suhatul Vitelor*, *Vadul Vacilor*, *Vadul Boilor*. Dacă apelativul *adăpătoare*, de la care s-au format numele topice respective, reprezintă un derivat obișnuit în limba noastră (din vb. *a adăpa* + suf. *-ătoare*), entopicul *adăpoi* este o formație rară, care poate fi dedusă din același verb *a adăpa*, dar cu sufixul *-oi*.

Aici valoarea suf. *-oi* nu mai este cea augmentativă, ca în cazurile *băltoi, dâmboi, gârloi*, ci una formativă, având funcția de substantivizare a verbelor (cf. *chiso* < *a chisa*, lit. *a pisa; pișigoi* < *a pișiga*). Un anumit rol în formalizarea entopicului *adăpoi* l-a avut, credem, apelativul rusesc *водоной*, cu același înțeles, limba rusă exercitând în graiurile locale și în vorbirea basarabenilor o puternică influență. Cu sensul „loc de adăpat vitele la o apă” termenul *adăpoi* a fost înregistrat în localitățile Bădragii Noi, Bădragii Vechi, Lopatnic (Edineț), Cremenciug, Ho-loșnița, Vasilcău (Soroca) [1, p. 13].

Anafor, locuri în bălțile din lunca Prutului: *Anaforul de la Cheleş, Anaforul lui Fidinca, Anaforul din Balta Studenților* (Slobozia Mare, rn. Cahul), *La Anafoare* (Văleni, rn. Cahul). Toponime similare se întâlnesc și pe partea dreaptă a Prutului, precum și în zona deltei Dunării, aici fiind în circulație și apelativul *anafor* cu sensul „curent circular de apă” [2, p. 330]. Pe teritoriul din stânga Prutului, termenul entopic a fost înregistrat de noi în mai multe localități, cu semnificații apropiate: (1) „vârtej de apă într-un râu” (Cășlița-Prut, Crihana Veche, Slobozia Mare, Văleni, rn. Cahul; Hănăsenii Noi, rn. Leova); (2) „loc adânc într-o apă curgătoare” (Leca, Toceni, rn. Cantemir) [1, p. 15]. Unele dicționare, considerându-l cuvânt regional, inserează entopicul *anafor* cu semnificația „vârtej format în lungul țărurilor unui curs de apă; bulboană, sorb” [3, vol. I, p. 84; 4, p. 28]. **Dicționarul Academiei Române** atestă și un derivat al lui *anafor*: *anaforniță*, „vâltoare” [5, vol. I, p. 161], acesta fiind înregistrat și de noi în graiurile limbii române din sud-vestul Basarabiei, cu sensurile: „adâncitură într-o apă unde se formează vârtejuri; bulboană”, „vârtej de apă într-un râu” [1, p. 15].

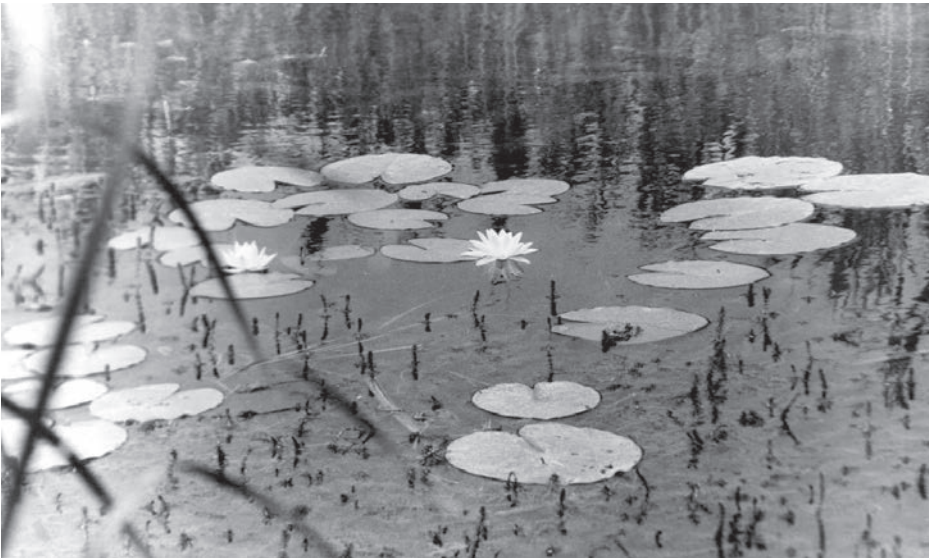
Termenul entopic și-a găsit întrebuințare și în operele literare: *Anaforul din balta umblătoare* (Mihail Davidoglu. Omul din Ceatal) [după 3, vol. I, p. 84]. *O vreme frumoasă și caldă. Dunărea venea mare, mare, spumegând și făcând anafoare* (N. Dunăreanu. Nuvele și schițe) [după 3, vol. I, p. 84]. Apelativul (de origine ngr. *anafori*) a pătruns în terminologia nautică a limbii române în sec. XVII-XVIII, poate și prin intermediul limbii turce, în care e cunoscut încă din sec. al XVI-lea. [M. Sala, **SCL**, 1961, nr. 4, p. 613; vezi și 2, p. 330].

Aninuș, locuri în hotarul mai multor sate: Buțeni (Hâncești), Căpriană (Strășeni), Hansca (Ialoveni). Toponimul reprezintă un derivat cu valoare colectiv-locală, format din apelativul regional *anină* „nisip”, cu suf. *-uș*, variantă a lui *-iș*. După același model au fost create numele topice *Cremănuș, Schinuș, Teiuș, Urzicuș*, acestea având ca variante derivaționale microtoponimele: *Cărpiniș, Nisipiș, Pietriș, Stejăriș*. *Anină* (pl. *anini*) este un regionalism răspândit astăzi, mai cu seamă, în zonele de est și de sud-est ale Basarabiei, cu sensuri apropiate sau ceva mai îndepărtate: „nisip mărunt”, „nisip galben mărunt”, „nisip alb”, „nisip amestecat cu lut” etc. Termenul a circulat pe vremuri și în alte zone, inclusiv în localitățile din raioanele centrale. Despre aceasta ne vorbesc numele topice: *Anina, Anini, La (În) Anini, Aninoasa*, precum și microtoponimul *Aninuș*. În prezent, apelativul *aninuș* nu mai este cunoscut în aceste zone. Când au fost întrebați de ce locul se numește *Aninuș*, informatorii din Căpriană (Strășeni)

ne-au răspuns: „Credem că cineva a aninat acolo carul de vreun copac și s-a răsturnat”. Dar, la întrebarea „Ce fel de loc e acolo: pietros, nisipos, glodos?”, răspunsul a fost prompt: „Da, nisipos, pentru că e pe vale, și, fără două perechi de boi, carul încărcat nu-l mai poți scoate de acolo”. *Anini* se numește astăzi și o localitate din rn. Hâncești, situată la est de Lăpușnă, într-o zonă de asemenea nisipoasă. *Anini* s-a numit pe vremuri și actualul orașel Anenii Noi. La începutul secolului trecut, aici se aflau doar câteva case, locul numindu-se *La Anini*, pentru că, după cum își amintesc locuitorii mai în vârstă, vatra satului vechi se afla pe un teren nisipos de pe valea Bâcului: „Locul era nisipos fiindcă aici se împreunau mai multe văi, care dădeau din dreapta în matca Bâcului, și pe aceste văi, în timpul ploilor, nisipul era mânat la vale și era depus pe șesul Bâcului”. Informațiile de ordin fizico-geografic și datele geografiei lingvistice sunt, în cazul de față, deosebit de prețioase pentru a stabili etimologia numelui topic.

În plan onomastic, forma oiconimului *Anenii Noi* poate fi explicată prin conformarea vechiului toponim *Anini* la modelul structural derivațional specific numelor de localități în *-eni*, deosebit de productiv în toponimia românească (cf. *Copăceni*, *Dumbrăveni*, *Ezăreni*, *Găureni*, *Heleşteni*, *Scăieni*, *Schineni*, *Vădeni*). Ulterior, denumirii preexistente *Anini* i s-a adăugat determinativul *Noi*, pentru a se indica vechimea noii localități față de cea anterioară.

Barc, lacuri și bălți în lunca Prutului: *Barcul Mare*, *Barcul Mic* (or. Cahul), *Barcul Nuferilor*, *Barcul lui Ciochină*, *Barcul lui Duia* (Crihana Veche, rn. Cahul), *Barcul Flăcăilor*, *Barcul lui Nohit* (Ghioltosu, rn. Cantemir), *Barcul Mocanului* (Constantinești, rn. Cantemir) etc. Sunt denumiri frecvente în zona Prutului inferior, aici formând o microarie cu trăsături specifice comune ariei hidronimice danubiano-prutene. Denumiri identice sau similare se întâlnesc și în

Barcul Nuferilor

dreapta Prutului, până în delta Dunării: *Barcul Mare, Barcul Mic, Barcul Leahului* [2, p. 347; 6, p. 330]. **Dicționarul geografic al Basarabiei** înregistrează cu forme eronate hidronimele basarabene: *Barca-Fraților, Barcoli-Nohit* [7, p. 13]. De aici dificultățile pe care le-au întâlnit cercetătorii în etimologizarea denumirilor.

Dicționarele explicative actuale nu fixează un cuvânt *barc*, acesta fiind înregistrat pe teren ca regionalism de către toponimiști și dialectologi: *barc* „gârlă, canal natural”, „un loc mai adânc în baltă” [6, p. 330], *barc* „lac, baltă” [29, p. 30], *barc* „ochi cu apă curată, împrejurul căruia crește stuf; balhui, iaz” (DD, vol. I, p. 109, vol. II, p. 115). T. Porucic îl explică prin „luncă plină de bălți, mlaștini și ape curgătoare” [8, p. 36-37]. I. Iordan, discutând numele topice *Barcul, Barcul Mare, Barcul Urlatului*, pune apelativul dat în raport cu sl. *bara* „baltă, mlaștină” [9, p. 53].

Un etimon slav *bar-* este de presupus la baza entopicelor *bară* „heleșteu” și *barc* „lac, baltă”, care au devenit pe terenul limbii române nume topice, sursa de împrumut al acestor apelative fiind un idiom sud-slav. Cf.: bg., s-cr. *bara* „baltă, lac”, slov. *bara* „baltă, mlaștină”, v. sl. *bara* „idem” [10, p. 43; 11, dicționar]. Originea primară însă a cuvintelor în discuție poate fi indo-europeană – **bher-*, la care face trimitere lingvistul M. Gabinschi, comparându-l cu alb. *bark*, acesta având sensul intermediar „adâncătură, adâncitură”, înrudit ulterior cu semul „apă” [12, p. 106-107].

Bubuieci, comună în componența mun. Chișinău, situată într-o vâlcea din partea de est a văii râului Bâc. Este o localitate foarte veche, primele atestări documentare datând din anii 1515 și 1518. Sursele istorice de mai târziu probează frecvent existența acestui sat. Din hrisovul de la 22 aprilie 1518 aflăm și proveniența denumirii așezării din preajma Bâcului și anume că acest toponim reproduce numele primului proprietar de moșie și fondator al satului – pârcălabul Toader Bubuiog. Documentul ne informează că Bogdan Voievod, fiul lui Ștefan cel Mare, dăruiește pârcălabului de Cetatea Nouă câteva locuri de sat: *Bubuiogii* pe Bâc, cu mori pe apa Bâcului; *Boboiogii* pe Prut, lângă lacul Belev; *Boboiogii* pe Cahul, mai jos de Troian [13, p. 19; 14, vol. II, p. 11].

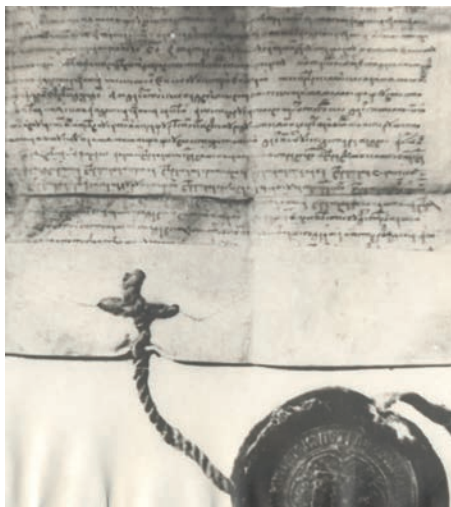
Prin hrisovul din 1554, emis de Alexandru Lăpușneanu, se confirmă că Toader Bubuiog donează satul de pe Bâc Mănăstirii Humorului [15, vol. II, p. 294-297]. Apoi satul Bubuiogi ajunge în posesia urmașilor lui Ion Golăie, fost mare logofăt (1582), a domnitorului Vasile Lupu, care îl face donație lui Gane slugerul „pentru slujbele sale în țară și peste hotare” (1669), ca mai târziu să devină proprietate a Mănăstirii Golia din Iași (1747-1763). Documentele de la începutul sec. al XIX-lea îl consemnează ca proprietar al moșiei satului Bubuiogi pe Dumitru Râșcanu, locuitor al târgului Chișinău, feciorul lui Constantin Râșcanu, întemeietorul satului Râșcani, actualmente sector al orașului Chișinău.

Sursele documentare de mai târziu atestă frecvent localitatea rurală Bubuiogi, furnizându-ne și unele informații de ordin demografic și economic: 34 de gospodării, moșia aparținând banului Dumitru Râșcanu [1817, 16, p. 138], 11 familii de țărani români [1835, 17, vol. II, p. 350], 56 de gospodării și 503 locuitori

[1859, 17, vol. II, p. 350], 89 de gospodării, 418 locuitori [1875, 18, p. 31], 650 de locuitori [1897, 19, p. 4], 198 de case, 1910 locuitori, biserică ortodoxă [1904, 7, p. 233], 1186 de locuitori, dintre care 1173 români [1930, 20, p. 268].

Pe parcursul vremii, numele localității și-a modificat forma, finala *-iogi* din pluralul onimic *Bubuiogi*, specific formațiilor oiconimice (*Bubuiog* > *Bubuiogi*), transformându-se în *-ieci* datorită unei comodități de rostire. Oiconimul istoric *Boboogi* din preajma Prutului, astăzi parte a comunei Slobozia Mare (Cahul), și-a păstrat intactă forma de altă dată.

Buda, sat în rn. Călărași, situat pe valea Răcătăului, la nord-vest de comuna Pârjolteni. În această zonă a fost înregistrată și o vale cu același nume [7, p. 38], precum și o moșie *Budișoara* în hotarul Telenestilor și Vălcinețului, atestată în 1811 [21, p. 449-451]. Anterior toponimul a fost explicat de noi prin antroponimul *Buda* (*Budea*, *Budu*), la fel ca și numele localității *Budești*, azi suburbie a municipiului Chișinău [22, p. 79]. Apoi, tot de noi, oiconimul a fost pus în legătură cu entopicul *budă* „casă sărăcăcioasă”, „casă de lemn în pădure; locuința pădurarului”, „construcție rudimentară în câmp pentru adăpostirea oamenilor”, termenul fiind localizat în câteva sate din fostele județe Soroca, Bălți, Ungheni [1, p. 28].

Hrisov domnesc

Lingvistul ieșean M. Ciubotaru respinge explicația numelor topice *Buda* prin entopicul *budă* „locuință”, menționând că în limba română nu a circulat un apelativ cu sensurile fixate în dicționare și în unele studii – „colibă în pădure”, „cocioabă de lemn”, „baracă”, „prăvălioară” [23, p. 113-137]. Recent cercetătorul N. Raevschi a lansat ideea că hidronimul *Buda*, pârâu în jud. Buzău, și *Budei*, afluent al Botnei, ar putea fi de origine traco-dacică [25, p. 101].

Originea antroponimică a oiconimului *Budești* poate fi confirmată documentar. Prin actul domnesc din 2 iulie 1455, Petru Voievod întărește lui Mihail logofăt mai multe sate, între care și Izbiștea, „unde sunt Dănilă și Budul, și prisaca lui pe Nistru” [26, sec. XIV-XV, vol. I, p. 277]. Semnificațiile entopicului *buda* nu pot fi neglijate, dacă admitem o influență a limbii ucrainene asupra graiurilor românești din Basarabia, idiom care a împrumutat cuvântul respectiv din polonă, aici fiind considerat ca împrumut din germană, unde *Bude* înseamnă „colibă”, „cocioabă”, „cort”, „șopron”, „baracă”, „prăvălie”. Tot așa, după cum nu pot fi neglijate sensurile apelativului *budă* „cușcă pentru câine” din graiurile ucrainene din Bucovina și „latrină” din graiul populației românești din Transilvania, în primul caz cuvântul având ca intermediar tot limba polonă, iar în cel de-al

doilea caz – maghiara. De altfel, toponimul Buda, al cărui etimon e entopicul *budă*, cu sensurile acceptate de noi, se întâlnește și în Bucovina, denumind sate, păduri, poiene, fânețe [30, p. 117, 187, 460, 527 ș.a.].

Cât privește originea traco-dacidă a hidronimului *Buda*, ea nu poate fi acceptată din mai multe motive: (1) hidronimele *Buda*, inclusiv cel din jud. Buzău, nu dispun de atestări documentare foarte vechi, (2) etimonul lor adevărat germ. *Bude*, după cum vom arăta în continuare, nu datează în limba română mai devreme de sec. al XVII-lea, (3) toate unitățile onimice respective reprezintă formații de rang secund, motivate fiind de alte nume topice preexistente. Despre originea traco-dacică a hidronimului *Budei* nici vorbă nu poate fi, pentru că această denumire prezintă o formă denaturată, în sursele cartografice ruse [27, p. 30], a numelui topic autentic *Budăi* (rom. *budăi* „izvor”, „fântâniță”).

O situație care ar impune revizuirea etimologiei unor toponime *Buda* ar fi reinterpretarea semantică a entopicului *budă* care, pe teritoriul Moldovei, a avut o altă semnificație decât cea din limba de origine. În opinia lui M. Ciubotaru, pe teritoriul din estul și din sudul Carpaților, în legătură cu utilizarea lui într-un domeniu de muncă specializată, termenul a obținut o nouă semnificație – „așezare în locurile de exploatare a potasei și silitrei”. Deci noul sens al entopicului ar fi *locuință* (băracă, colibă etc.), *localitate*, așezare a unor lucrători specializați în exploatarea potasei și silitrei. Iată concluzia cercetătorului: „Este momentul să stabilim că apelativul *budă* nu a fost niciodată, în limba română, numele unor case sau cocioabe de prin păduri sau al dughenilor și prăvăliilor, desigur de prin târguri, ci al unor așezări din secolele al XII-lea și al XVIII-lea, exploatarea de potasiu și silitră. Toponimele *Buda* din Moldova, Muntenia și Oltenia trebuie explicate doar prin acest sens...” [23, p. 117]. Și în continuare: „Cuvântul a apărut în provinciile românești de la est și sud de Carpați, mai întâi în Moldova, în perioada începutului exploatărilor de potasă, la mijlocul veacului al XVII-lea, a ieșit din uz după desființarea lor, în prima jumătate a secolului trecut (sec. al XIX-lea – n.n.) și s-a conservat prin toponimizare” [23, p. 118].

Meritul incontestabil al lingvistului ieșean constă în studiul documentar al problemei și, în legătură cu aceasta, în evidențierea unui sens necunoscut sau poate neglijat până acum de cercetătorii toponimiei românești. Într-adevăr, așa cum ne informează documentele istorice, lucrările de exploatare a potasei și silitrei, în secolele XVII-XVIII, luase amploare în Moldova. Cenușa de potasiu era obținută prin arderea lemnului de pădure (salcie, frasin, fag, stejar), iar potasa (potășă) – prin calcinarea cenușii în cuptoare. Din cenușa lemnului ars se obținea și silitra. Aceste produse naturale deveniseră materii prime de mare preț, sarea de potasiu și silitra fiind folosite ca îngrășământ agricol, iar potasa – în industria sticlei și textilă. Mai mult, aceste produse deveniseră mărfuri deficitare în toată Europa. Din provinciile românești potasiul și silitra se exportau ca mărfuri de comerț în țările occidentale. Prin exploatarea potasiului și a silitrei au fost nimicite masive mari de pădure din spațiul pruto-nistrean. Au existat astfel de bude în codrii de pe văile râurilor Nistru, Prut, Bâc, Răut, Botna, Cogâlnic, Tigheci, pentru obținerea produselor respective fiind necesă-

re nu numai lemnele de pădure, ci și apa pentru fierberea cenușii. Documentele vremii atestă bude în ținuturile Orhei, Lăpușna, Soroca, iar de dreapta Prutului, în ținuturile Iași, Vaslui, Suceava, Covurlui. În sec. XVII-XVIII, bude au funcționat lângă Călărași, pe locul actualului sat Buda de lângă Cornești, apoi pe valea Pojarna, pe Nistru, în dreptul Movilăului, la Telița, așezare ce urmează a fi localizată [24, p. 215-217].

Actualul sat Buda (rn. Călărași) este situat pe valea Răcătăului, afluent al râului Bucovăț, într-o zonă cu păduri seculare. Prima mențiune documentară a oicominului datează din anul 1661 [17, vol. 2, p. 383]. Deși avea o populație mult redusă, așezarea și-a păstrat în permanență existența timp de aproape trei secole și jumătate: 15 locuitori [1772, 15, vol. VII, partea I, p. 93], 31 locuitori, moșia aparținând Mănăstirii Capriana [1817, 16, p. 156], 65 de case și 481 locuitori [1875, 18, p. 35], 73 de case [1904, 7, p. 38], 713 locuitori, dintre care 697 români [1930, 26, p. 268], 815 locuitori, dintre care 610 români [1994, vol. I, p. 273].

O veche așezare reprezintă satul Pojarna de pe valea cu același nume, menționată în 1772 cu numai 8 locuitori [15, vol. XVII, partea I, p. 196], precum și în unele hărți topografice din sec. XIX-XX [1820, 1985]. Pe o hartă de la începutul sec. al XIX-lea (1817), la est de Călărași, este notată o vâlcea cu pârâu *Telița*, care se deschide în valea râului Bâc, aici zona fiind de asemenea păduroasă. Poate că tocmai aceasta e *Telița*, despre care s-a vorbit mai sus, și nu satul Telița din rn. Anenii Noi, unde pădurile lipsesc cu desăvârșire și, prin urmare, în trecut nu au putut exista budele ce ne interesează.

Urmele vechilor bude trebuie căutate pe locurile denumite astăzi în microtoponimia basarabeană: *Buda* (Hoginești, Răciula, Temeleuți, rn. Călărași; Onești, rn. Strășeni), *Valea Budei* (Boldurești, rn. Nisporeni; Coșcodeni, rn. Sângerei; Nimoreni, rn. Ialoveni; Trinca, rn. Edineț). Menționăm aici și următoarele nume topice minore, care ar putea să servească și ele un indiciu în problema noastră: *Arsura* (Ocolina, rn. Soroca; Puhoi, rn. Ialoveni), *Cenușa* (sat, rn. Florești; Cărbuna, rn. Ialoveni), *Silitra* (Furceni, Jeloboc, Trebujeni, rn. Orhei), precum și denumirile *Borțile cu Cenușă*, *Cenușar(i)ul*, *Cenușăria*, *Movila Cenușei*, *Movilele de Cenușă* ș.a. Specialiștilor istorici (arheologi, etnografi) și lingviști (lexicologi, toponimiști) le revine sarcina să stabilească ce fel de locuri sau localități au fost acestea și care a fost menirea lor în istoria și în economia țării.

În concluzie: (1) entopicul *budă* cu înțelesul „așezare în locul de exploatare a potasei și silitrei” a avut ca bază de formare apelativul *budă* cu semnificația primară „locuință” (casă, cocioabă, baracă, bordei, colibă, adăpost); (2) toponimele *Buda* au putut denumi în trecut atât așezări ale exploatarelor de potasiu și silitră, cât și locuințe ale lucrătorilor la pădure (tăietori de lemne, cărbunari etc.), precum și case și gospodării ale pădurarilor; (3) toponimele *Buda* ce dispun de atestări documentare anterioare sec. al XVII-lea ar trebui explicate printr-un antroponim *Buda* (*Budea*, *Budu*); (4) hidronimele minore, numele de râulețe și pâraie (vâi cu pâraie), fără atestări documentare vechi, sunt, de regulă, creații apărute prin popularizare toponimică, onimice motivate de alte nume topice preexistente.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

1. Eremia Anato, *Dicționar explicativ și etimologic de termeni geografici*, Chișinău, 2006.
2. Paul Păltănea, Valentin Țurlan, *Din toponimia bălții Brateșului // Anuar de lingvistică și istorie literară*, tomul XXXI, A, Galați, 1986-1987.
3. *Dicționarul limbii române literare contemporane*, București, vol. I-IV, 1955-1957.
4. *Dicționarul limbii române moderne*, București, 1958.
5. *Dicționarul limbii române*, Academia Română, București, vol. I, 1906 și urm.
6. Valentin Țurlan, *Din terminologia entopică legată de pescuit (II) // Lucrări științifice*. Institutul Pedagogic, Galați, vol. IV, 1970.
7. Zamfir Arbore, *Dicționarul geografic al Basarabiei*, Chișinău, 2001 (după ed. I, București, 1904).
8. Teodor Porucic, *Lexicul termenilor entopici din limba română (extras)*, Chișinău, 1931.
9. Iorgu Iordan, *Toponimia românească*, București, 1963.
10. E. Berneker, *Slavisches Etymologisches Wörterbuch*, Heidelberg, 1908-1913.
11. F. Miklosich, *Die slavischen Ortsnamen aus Appellativen*, Wien, vol. I-II, 1872-1874.
12. Marcu Gabinschi, *Etimologii: barc ș.a. // RLȘL*, 2006, nr. 1-2.
13. Aurel Sava, *Documente privitoare la târgul și ținutul Lăpușnei*, București, 1937.
14. L. Boga, *Documente basarabene*, Chișinău, vol. I-XVIII, 1928-1934.
15. *Moldova în epoca feudalismului*, Chișinău, vol. I-VIII, 1961-1998.
16. *Rospisi zemlevladienia i soslovnogo stroia naselenia Bessarabii po dannâm perepisi 1817 goda // Trudî Bessarabskoi gubernskoi ucionoi arhivnoi komissii*, Chișinău, vol. III, 1907.
17. *Localitățile Republicii Moldova*, Chișinău, vol. I-VI, 1999-2007.
18. *Pereceni naselionnâh mest. Bessarabskaia gubernia (1870-1875)*. Sostaviteli A.N. Egunov, Chișinău, 1878.
19. *Pervaia vseobșeaia perepisi naselenia Rossiiskoi Imperii. Bessarabskaia oblasti (1897)*, Sankt-Petersburg, 1905.
20. *Enciclopedia României*, București, vol. II, partea I, 1935.
21. Aurel Sava, *Documente privitoare la târgul și ținutul Orheiului*, București, 1944.
22. Anatol Eremia, *Nume de localități. Studii de toponimie moldovenească*, Chișinău, 1970.
23. Mircea Ciubotaru, *Toponimele Buda. Implicații etimologice și metodologice // Studii și cercetări de Onomastică (SCO)*, Craiova, anul I, nr. 1, 1995.
24. Mircea Ciubotaru, *Arheologie și toponimie. Despre numele de locuri Buda și Cenușa / Cenușăria // Arheologia Moldovei*, Iași, vol. XX (extras).
25. Nicolae Raevschi, *Hidronime traco-dacice având conexiuni etimologice baltice // Limba Română (Chișinău)*, nr. 7-9, 2006.
26. *Documente privind istoria României. A. Moldova*, București, vol. I, 1954.
27. P.L. Maștakov, *Spisok rek baseinov Dnestra i Buga (Iujnogo)*, Petrograd, 1917.
28. *Dicționarul statistic al Moldovei*, Chișinău, vol. I-IV, 1994.
29. Anatol Eremia, *Tainele numelor geografice*, Chișinău, 1986.
30. Nicolae Grămadă, *Toponimia minoră a Bucovinei*, Iași, vol. I-II, 1996.